

NIEUWJAARSBRIF

Zoals gebruikelijk willen wij op de eerste zondag van het Nieuwe jaar een blik terug werpen. Maar dit niet alleen: wij werpen er ook een vooruit. De blik terug laat ons alweer zien dat 1965 geen jaar was zonder zorgen. Binnenslands kan men voor 1965 denken aan de omstandigheden, die een sterk emotionele sfeer rondom het koningschap hebben doen ontstaan. Vele humanisten betreuren het dat een functie die het zinnebeeld van eenheid moet zijn, zo sterk in deze sfeer kon geraaken. De humane aspecten komen daardoor gemakkelijk in het gedrang. En het is niet zeker, zo menen deze humanisten, dat dit af en toe ook niet gebeurd is, ook al ging het juist om de humaniteit.

In de internationale politiek is de kwestie Vietnam van een benauwende actualiteit, enkele andere kwesties van het afgelopen jaar zijn enigszins geluwd: het geschil tussen India en Pakistan en de spanningen in en om Santo Domingo. Bedenkende dat dit alles dezer dagen reeds vele malen aan de orde komt, willen wij er hier niet lang bij stil staan. Over sommige van deze zaken heeft bij enkele gelegenheden het Humanistisch Verbond ook reeds gesproken, daarbij steeds lettende op het humanistische aspect over Vietnam bijvoorbeeld in de vorige nieuwjaarsbrief en bij de opening van het tweejaarlijkse Congres van het Verbond dat in april van het verstreken jaar te Utrecht plaatsvond; over Santo Domingo werd, toen deze zaak plotseling dreigend kwam opzetten, een verklaring uitgegeven door het Dageelijks Bestuur.

Op het reeds genoemde Congres is nog eens duidelijk uitgesproken dat humanisten — die uit de aard van hun overtuiging de oorlog een mensonwaardig verschijnsel vinden — de kernoorlog in het bijzonder als een dreiging beschouwen waarop niet genoeg gewezen kan worden. Humanisten zijn dus bereid de ernstige pogingen tot bewustwording van die onwaardigheid te steunen. Een oorlog of een mogelijke oorlog vergt echter steeds ten minste twee partijen. Wat humanisten bovendien willen is daarom, eveneens naar vermogen bij te dragen tot het contact tussen mogelijke partijen.

Dit is immers nog altijd de zekerste, zij het moeilijke, weg naar vermijding van de ondergang en het behoud van elks zelfrespect en mogelijkheden.

contact en eigen taak

Dit streven naar bewustwording en naar contact vindt men gekristalliseerd in allerlei organisaties en bewegingen, welke bestaan door het Humanistisch Verbond uiteraard positief wordt gewaardeerd. Onder deze organisaties zijn er die een zeer radicale koers — zoals eenzijdige ontwapening — voorstaan, en anderen die meer het accent leggen op het wederzijdse contact, dat uit moet monden in een noodzakelijk minimum aan vertrouwen. Binnen het Humanistisch Verbond is plaats voor beide stromingen, die elkaar kunnen vinden op de grondslag dat de bewustwording van het onwaardige van de oorlog en de noodzaak van contact tussen partijen in geen enkel geval gemist kunnen worden. Onderlinge afwijzing van elkaars standpunten kan alleen maar tot schadelijke splitsing van krachten leiden.

Eenheid van krachten is echter nodig voor de meest eigen taak van het Humanistisch Verbond: dit is de taak die in het algemeen niet

→

ACTUEEL HUMANISME

Televisieuitzending van het Humanistisch Verbond in samenwerking met de VARA op dinsdag, 15 februari 1966, circa 22.25 uur. Nederland I.

TWINTIG JAAR HUMANISTISCH VERBOND

Op 17 februari zal het twintig jaar geleden zijn, dat het Humanistisch Verbond werd opgericht. We zullen nog vijf jaar moeten wachten om dat heel feestelijk te vieren, maar ongemerkt meende het hoofdbestuur het toch niet voorbij te moeten laten gaan. Op 18 februari komt er een persconferentie in Den Haag en zaterdag 19 februari worden vertegenwoordigers van de gemeenschappen uitgenodigd om samen met leden van het hoofdbestuur een korte bijeenkomst in het Gebouw van Kunsten en Wetenschappen in Utrecht bij te wonen. Daar zullen Prof. Dr. J. C. Brandt Corstius en de algemeenvoorzitter van het Verbond het woord voeren, er zal enige muzikale omlijsting zijn en het cabaretgroepje uit Hilversum komt met delen uit zijn nieuwe programma.

Natuurlijk zullen ook radio en televisie aan het feit aandacht besteden, terwijl het Steunfonds Praktisch Humanisme een beroep op leden en geestverwanten doet, dit keer eens extra diep in de zak te tasten voor een feestgave.

In de maanden daarna zullen een aantal gemeenschappen eveneens hun twintigste verjaardag gaan vieren. Rotterdam werd op 17 maart '46 opgericht, op 24 maart volgden Gouda en Den Haag, op 7 april Arnhem en Hengelo en op 18 april Groningen. Het wordt dus voor velen een druk voorjaar, want de lijst is nog veel langer.

JURISTENKONFERENTIE

De Humanistische Stichting Socrates zal op 22 januari een tweede juristenconferentie houden, waar het probleem van de echtscheiding ter sprake komt. Inleiders zijn Mevrouw Mr. M. Rood-de Boer en de heer Mr. H. C. van Veen.

REKENSCHAP

Met behulp van de gemeenschapsbesturen wil de redactie van ons driemaandelijks tijdschrift voor wetenschap en cultuur pogen, het aantal abonneés belangrijk op te voeren. Er is een aantrekkelijk geschenk voor uitgegeven, de redactie is uitgebreid en heeft een aantal plannen uitgewerkt om het blad ook voor gespreksgroepen aantrekkelijk te maken.

Hoewel er gedurende de laatste jaren een regelmatige stijging van het aantal abonnementen genoteerd kon worden, staat het buiten twijfel dat er nog honderden bij kunnen komen. Tenslotte is Rekenschap het blad, waarin het materiaal bijeen gebracht wordt, dat we dringend nodig hebben voor de verdere doordenking van het humanisme. Een proefnummer kan bij de administratie, *Postbus 114* te Utrecht worden aangevraagd.

HUM. JEUGDBEWEGING

De HJB heeft een nieuw bestuur dat gaat proberen weer wat meer leven in de zaak te brengen. De laatste tijd ging én het ledental én de activiteit achteruit. Nu is dat bij alle jongerenorganisaties een normaal verschijnsel, er is nu eenmaal een grote doorstroming, men verhuist regelmatig en studie of andere bezigheden stellen zware eisen. Hoe dan ook, ze verliezen gelukkig de moed niet, er is ook een nieuwe redakteur voor het blad *Trefpunt*. Wie er iets meer van wil weten kan schrijven aan de secretaresse: Anne Sluyters, Laan van Klarenbeek 49 te Arnhem.

JONGEREN IN HET VERBOND

Volgens de laatst bekende gegevens vinden er thans in ruim 30 gemeenschappen activiteiten plaats, waar jongeren bij betrokken zijn. Dat gebeurt in allerlei vormen, zowel in gespreksgroepen als pure gezelligheid. In de meeste gevallen wordt er naar gestreefd, ook niet-leden aan te trekken.

KERSTAVOND DEN HAAG N.

Ondanks tegenslagen door ziekte van medewerkers, lukte het om op 22 december een opgewekt feest te houden. Begonnen met een broodmaaltijd, voortgezet met muziek en voordracht, waarbij ook „spontane reacties” waren, en omlijst met koffie en een overdaad aan gebak, dat de leden meebrachten. En besloten met wijn en kaas. Het zaaltje, dat 50 personen kon bevatten, puidde uit.

door enige anderssoortige organisatie — als politieke partijen of het maatschappelijk werk, — kan worden vervuld. Over welke taak gaat het hier?

De niet-godsdienstige mens kan in onze samenleving en in zijn persoonlijke leven meestal heel goed meekomen, als men hem vergelijkt met anderen. Maar wat wij steeds ook ervaren is, dat verreweg het grootste deel van die niet-godsdienstigen hier blijkbaar geen gemis ervaart en dat dit zelfs een soort traditie geworden is.

Deze traditie is wat men zou kunnen noemen: die van de deel-overtuiging. Ook bij mensen met een uitgesproken humane belangstelling, merken wij dat op. Zij nemen wel deel aan allerlei activiteiten met een bepaald doel; zij hebben daarbij vaak en terecht het gevoel dat dit iets belangrijks is, omdat het concreet is; maar voor het Humanistisch Verbond geven zij „Niet thuis”.

Wat het Verbond doet zou niet nodig zijn, concreetheid missen, weinig met de werkelijkheid te maken hebben. De vraag die wij aan hen willen stellen is, of men niet steeds duidelijker „een gat” laat temidden van zijn strevingen en belangstellingen. Zijn eigen alles verbindende gezindheid verdiept men niet op deze manier, terwijl men ook anderen niet in de gelegenheid stelt zich deze gezindheid bewust of bewuster te maken. Bovendien, men weet het toch: van tijd tot tijd worden er — en vaak niet geheel zonder reden — „neuzen geteld”. Kort en goed, het Humanistisch Verbond zou het gat in het midden willen opvullen.

Met het argument „niet nodig” nog in gedachten willen wij nu eens nagaan hoe het staat met de vervulling van enkele meer bijzondere taken van het Verbond. De eerste is het persoonlijk contact in kwesties die de levensvisie raken en de bijstand in levensmoeilijkheden (soms ook het meeleven in vreugde).

geestelijke vorming en verzorging

Geestelijke verzorging is niet alleen de bemoeienis met mensen in nood! Het is evenzeer de bereidheid tot een persoonlijk gesprek met ieder die iets bij te dragen heeft aan onze levensovertuiging of de behoefte voelt voor zichzelf tot meer klaarheid daarover te raken. Daarbij komt nog dat men het voorkomen van allerlei levensmoeilijkheden heel gemakkelijk onderschat: velen worden verontrust door vereenzaming en een gevoel van zinloosheid, huwelijksmoeilijkheden, verwijdering tussen ouders en kinderen, gewetenswroeging, enzovoort. Is er een straat in Nederland, waar niet telkens het een of het ander voorkomt? Bij deze omvang zal het duidelijk zijn dat het een groot belang is dat de mogelijkheid tot persoonlijk contact bestaat. Maar ook daartoe moet men voldoende georganiseerd en bekend zijn. Dit grote belang geldt niet alleen het persoonlijke leven van de desbetreffende personen, maar ook het algemeen welzijn. Want hoe gemakkelijk planten persoonlijke moeilijkheden — men denke bijvoorbeeld aan wat er van afstraalt in de opvoeding van de kinderen — zich niet maatschappelijk voort.

Bij de meest eigen taken van het Humanistisch Verbond moet ook het geven van onderwijs genoemd worden. Voor wie enigermate — en vooral voor wie als geschoold opvoerder — in de wereld van jonge mensen thuis is, is het duidelijk dat lang niet iedere jonge man of jonge vrouw er in slaagt zich helder voor de geest te halen hoe hij of zij in het leven staat.

Het komt de meesten niet vanzelf aanwaaien, zo zou men ook kunnen zeggen.

Wat er aan doelbewuste vorming op dit gebied geboden werd droeg tot voor kort bijna uitsluitend het kerkelijk godsdienstig stempel. Zoals men weet geldt dit ook voor de openbare school, waaraan wij humanisten de voorkeur geven. De nieuwe wet op het Voortgezet Onderwijs — de bekende Mammoetwet — heeft nu de mogelijkheid geopend voor ook een niet-godsdienstig vormingsonderwijs. Het Humanistisch Verbond wil van de geboden gelegenheid gebruik maken door het geven van humanistisch vormingsonderwijs. Dit is een onderwijs dat de leerlingen tot het overdenken van de vragen van leven en mens-zijn moet brengen. Wegens dit doel, dat het humanisme als zodanig eigen is, is dit onderwijs onleerstellig. Het laat kennis maken met de geesteshouding van anderen, terwijl het de niet-gelovige vervolgens de mogelijkheid biedt nader kennis te maken met het

humanistisch denken. De vorm is dan ook niet belerend, maar besprekend.

Onder de oudere jeugd blijkt dit een zeer goede vorm te zijn, een vorm dus ook die ruimte laat voor de ontwikkeling van zelfstandigheid en voor verscheidenheid van mening.

In de voorgaande jaren is reeds een begin gemaakt met dit onderwijs, terwijl er in 1965 een bescheiden uitbreiding aan kon worden gegeven. De verdere uitbreiding is afhankelijk van diverse factoren. Ten eerste van het afkomen van de uitvoeringsbesluiten op de Mammoetwet, welke veel voorbereiding vereisen; ten tweede van de opleiding van leerkrachten met bevoegdheid, en ten derde van het voldoende beschikbaar komen van geldmiddelen. De opleiding van bevoegde leerkrachten geschiedt, deels samenlopend met de opleiding voor geestelijke raadsliden, in het Humanistisch Opleidingsinstituut.

erkenning schept verplichtingen

Is al dit werk van de humanisten nodig — en zoals zij die het van nabij kennen zeggen: zeer nodig — met voldoening bemerken wij dat het steeds meer erkenning vindt. De achterstelling van officiële zijde (al hadden wij er oog voor dat men daar eerst wel eens wilde weten met wie men eigenlijk te doen had) wordt steeds meer verzacht of weggenomen. Als wij goed zien is het einde ervan nabij. Voorts kunnen wij nog herinneren aan de verklaring waarmee het kabinet Cals in 1965 de regering aanvaardde. Met voldoening hebben wij beluisterd dat dit kabinet — wat het politiek ook moge gaan betekenen — zich gedragen acht door christelijke en humanistische beginselen.

Van kerkelijke zijde — in het bijzonder van katholieke kant — onderkennen wij reeds enkele jaren een toenemende en ook een steeds oprechter wordende belangstelling, zodat er langzamerhand nog een al zwaar beroep gedaan wordt op onze vertegenwoordigers. Hen wordt gevraagd om in kleinere of grotere gezelschappen, op plaatselijk of op landelijk niveau, met godsdienstigen over humanisme te spreken, en te discussiëren. Wij achten dit een groot winstpunt, daar dit betekent dat de Nederlandse verhoudingen veel opener zijn geworden.

Een van de belangrijkste gebeurtenissen van het afgelopen jaar in dit kader van de ontmoeting is wel die tussen enkele gedelegeerden van het Vaticaanse Secretariaat voor Ongelovigen en enkele vertegenwoordigers van de Internationale Humanistisch en Ethische Unie (IHEU). Bij deze ontmoeting, die te Utrecht plaatsvond, zal zeker nog een vervolg komen.

Richten wij tenslotte nog de belofde blik vooruit. In 1966 zal het Humanistisch Verbond zijn 20-jarig bestaan herdenken. Dit zal op bescheiden wijze gebeuren daar er weinig behoefte is aan een soort traditie van lustrumviering. Maar na de bepaald niet gemakkelijke tijd die wij gehad hebben zullen we deze verjaardag, 17 februari 1966, toch ook niet ongemerkt voorbij laten gaan. Het voornaamste dat wij van 1966 hopen is echter — terwijl de aandacht voor die twintig jaar daar mogelijk toe bij zal dragen — dat de stijging van het ledental zich door zal blijven zetten en ons mogelijk het 15000ste lid zal brengen.

Wat een klein aantal zegt u misschien, en dat is reeds vaak gezegd. Hieruit ziet u dan nog eens met hoe weinigen wij onszelf geloofwaardig hebben moeten maken, en tevens dat wij ieder nog-niet-lid beslist nodig hebben om geloofwaardig te blijven; en vooral om tezamen het werk te voltooien dat we begonnen zijn. Van dat werk is geestelijke vorming en verzorging een deel. Maar een ander, even belangrijk deel, is de verdieping van het levensbesef en de zedelijke bewustwording, waarvoor in de gemeenschappen van het Verbond vooral de gespreksgroep voor velen van grote waarde blijkt. Op die manier draagt ons werk bij tot een zelfstandige meningsvorming in persoonlijk en maatschappelijk leven. Zo kunnen wij zeggen dat het Humanistisch Verbond er is voor de moderne mens in de moderne samenleving. Wij richten ons tot een modern publiek dat geheel mondig is en waarmee wij blijvend in een gespreksverhouding willen verderen. Dit is een humanistisch perspectief, want zo meent de humanist: niet in schoolmeesterachtige betweterij maar in een open en veelzijdig verkeer, ligt de toekomstige ontplooiing van zelfstandig geworden mensen.

HOOFDBESTUUR VAN HET
HUMANISTISCH VERBOND

UIT DE GEMEENSCHAPPEN

Het aantal nieuwjaars- en jaarwisselingsbijeenkomsten is zo groot, dat we ze maar niet meer afzonderlijk zullen vermelden. In vele gevallen was het de eerste keer: over het algemeen zijn de verwachtingen overtroffen.

Drachten had een bijeenkomst met als spreker Dr. van Praag en het bezoek was zo groot, dat er voortdurend stoelen aangeslept moesten worden. En dat nog wel op een zaterdagavond.

Het ledental van *Rotterdam* neemt, dankzij een actieve groep van informanten, gestadig toe. Bij de viering van het 20 jarig bestaan in maart (Rotterdam is de oudste gemeenschap in het H.V.!) hoopt het bestuur het duizendste lid te kunnen aankondigen en huldigen.

Het is een mooi rond getal, maar in vergelijking met de ontelbare on- en buitenkerkelijken in Rotterdam toch maar een zielig beetje. Er moet — en zal — doorgewerkt worden. (Red. Binding).

De gespreksgroep in *Deventer* heeft zich afgevraagd, of er behoefte is aan wat men noemt een humanistische liturgie. Aanleiding was een artikel in *Kader* over „huwelijksbevestiging” door een geestelijk raadsman. Voorlopig zag men die behoefte nog niet zo erg. Dat hindert niet, als men er tenminste maar alvast eens over praat.

Jarig zijn en dan geld geven, dat is de gewoonte in *Hengelo*. Als je zo'n heugelijke dag viert, komt er iemand van het Vriendschapsfonds geluk wensen en met een bus rammelen. En met dat geld koopt men de bloemetjes en het fruit voor de zieken enz.

Enschede, althans het bestuur, wenst niet te berusten in het feit, dat nog te weinig leden aan het gemeenschapsleven deelnemen. Een enquête, toegelicht in het blad vraagt om ideeën en legt een aantal plannen voor. Er is keus genoeg.

Eindelijk heeft ook de gemeenschap *Zaanstreek* haar eigen mededelingenblad. Nog wel zonder naam, maar het begin is er. En het bevat de lijdensgeschiedenis van de Telefonische Hulpdienst, waar men wel een humanist in wilde hebben, maar de doelstelling zo werd omschreven, dat geen enkele humanist daarmee accoord kon gaan. Zodat in arrenmoede besloten werd, het overleg maar op te schorten, tot ook langs de Zaan de geesten verlicht zouden worden.

het steunfonds in 1965

Het steunfonds kan u de cijfers over 1965 aanbieden. Hier komen ze.

Ontvangen giften	215.737,76	(151.063,93)
Ontvangen bankrente over 1964	1.632,42	(998,54)
	217.370,18	+
Kosten:		
Secretariaat	913,73	
Accountant	500,—	
Propaganda	15.835,66	
	17.249,39	(14.529,77)
Saldo tot en met 1964	200.120,79	
	48.112,10	+
Uitgekeerd aan het Hum. Verbond	248.232,89	
	165.000,—	(120.000,—)
Saldo per 31 december 1965	83.232,89	(48.112,10)

Opmerkingen:

1. Bovenstaande rekening-en-verantwoording draagt een voorlopig karakter. Uiteraard was op 3 januari 1966, de datum waarop dit overzicht pasklaar gemaakt werd, het accountantsonderzoek nog niet afgesloten.
2. De tussen haakjes geplaatste getallen zijn van 1964.
3. In 1965 steeg het bedrag aan ontvangsten mede dank zij een grote gift, die in december 1965 geboekt werd. Niet minder belangrijk is echter het feit, dat het aantal giften met omstreeks 1.000 toenam, waardoor de ontvangsten uit kleinere bijdragen bijna f 10.000,— hoger kwamen te liggen.

Om u een beeld te geven van de groei, die het steunfonds doormaakt volgen hier nog enkele cijfers:

Uitgekeerd aan het Humanistische Verbond in
 1959: f 6.000 | 1961: f 50.000 | 1963: f 110.000 | 1965: f 165.000
 1960: „ 20.000 | 1962: „ 75.000 | 1964: „ 120.000 | 1966: ?

En nu op naar de februari-actie, ter gelegenheid van het 20-jarig bestaan van het Humanistisch Verbond. In die maand ontvangt u ons nieuwe propaganda-materiaal. Reageer daarop met een jubileum-gift van 2, 20, 200, 2.000 gulden of een veelvoud daarvan. Gebruik het u toe te sturen materiaal, na van de inhoud kennis te hebben genomen, in uw vriendenkring.

Geef, omdat er méér geld nodig is.

**STICHTING STEUNFONDS
 PRAKTISCH HUMANISME AMERSFOORT** **GIRO 6168**

Aan onze abonné's op „MENS EN WERELD" en „WOORD VAN DE WEEK"

Aan de donateurs van het „CENTRUM VOOR HUMANISTISCHE VORMING"

Inning van abonnementsgelden etc. door middel van stortings/overschrijvingskaarten brengt grote voordelen met zich mede.

Ook wij zullen hiertoe overgaan.

Gebruikt voor de betaling van abonnementsgelden enz. voor 1966 de u reeds toegezonden stortings/overschrijvingskaart.

Plannen van de Buitenwerkcommissie

De Buitenwerkcommissie heeft haar plannen voor dit jaar bekend gemaakt.

Op het programma staan resp.:

1. Het kinderkamp in Elspeet

Dit kamp wordt gehouden van 16 tot en met 22 juli in een kamphuis. De leeftijd van de kinderen is 10—12 jaar. Maximum aantal kinderen is 35.

2. De tentenkampen

Er zullen drie kampen worden gehouden, alle drie op dezelfde plaats en wel in Rijssen (Ov.)

De leeftijd van de kinderen is 13—15 jaar.

De data: I: 4—14 juli

II: 15—25 juli

III: 26 juli—5 augustus.

3. Trektochten

Er zijn plannen om verschillende trektochten te houden voor jongeren van 16—18 jaar.

a. Naar Denemarken op 2 juli vanuit Groningen. Er zal 14 of 15 keer in tenten in Denemarken worden overnacht. Het totaal aantal personen (leiding inbegrepen) is ongeveer 20.

b. Naar Zuid-Engeland, begin. aug.

c. Naar Parijs. Van 25 tot en met 30 juli wordt het IHEU-congres in Parijs gehouden. Om naar Parijs te komen is het plan geopperd om een trektocht langs jeugdherbergen te organiseren. In Parijs zal overnacht worden in scholen. In tegenstelling tot de andere twee trektochten is de leeftijd van deelnemers voor de trektocht naar Parijs gesteld op 18—21 jaar.

4. Zeilkamp

Als het mogelijk is zeilleiders te vinden zal een zeilkamp worden gehouden in een kamphuis, eind juli, gedurende één week.

Te zijner tijd volgen mededelingen over prijzen, aanmelding enz.

KAMPLEIDING GEVRAAGD

Voor de tentenkampen en de trektochten (behalve Engeland) worden hoofdleiders (bij voorkeur jonge echt)paren) en assistent leiders en leiders gezocht.

Kampeervaringen (en voor de trektochten kennis van vreemde talen) zijn zeer gewenst.

Aanmeldingen en informatie over zakgeld en reiskostenvergoedingen worden ingewacht bij het secretariaat van de Buitenwerk-commissie, Postbus 114. Utrecht.